Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, dne 30. maja 1935. Štev. 42. Letnik LXXV. (šol. leto 1934./35.)

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačujejo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

2.900 = 25.000

Zanimiv stanovsko gospodarski predlog tov. Rajšpa na občnem zboru Uč. doma v Mariboru 23. decembra 1934.

Na občnem zboru mariborskega Učiteljskega doma smo razpravljali in razmišljali o novih virih dohodkov, da bi vsaj v doglednem času razbremenili našega nam tako k srcu prirastlega nebogljenca ter mu omogočili vsestranski razmah tako, da bi lahko sprejel v svoje udobno zavetje vsaj še toliko gojencev kakor jih ima sedaj ter dobil prostora še za učiteljske hčerke. Pa smo prišli v zagato, iz katere ni bilo videti izhoda.

Seveda: virov je še mnogo **in vsi prav gotovo zmoremo vse, če le hočemo in če smo edini.**

Ko torej nismo videli izhoda iz zagate, pa vstane naš tov. Rajšp, ki preživlja svoj zasluženi pokoj v Krčevini pri Mariboru in izvaja prilično te-le misli:

»Kadar gre za naše stanovske ustanove, slišimo od vseh strani, da je kriza in je nemogoče dobiti novih virov dohodkov. Denarja ni, to je stalen refren tudi v naših vrstah, ko govorimo o lastnih ustanovah, dasi bi bila silno zanimiva in poučna statistika, koliko denarja — poleg časa in dela — žrtvuje učiteljstvo drugim kulturnim in gospodarskim ustanovam in koliko lastnim stanovskim.

Razvoja naših stanovskih ustanov, ki nam niso samo v čast in ponos, ampak nam prinašajo poleg moralnih dobrin tudi gospodarske in socialne, pa ne sme ovirati — denar. Res je, da ga nimamo v izobilju. Ampak v naših vrstah je pa le. Ne čudite se. Navajam samo dva primera iz novejše dobe.

Pred par leti je umrl v Mariboru tovariš upokojenec, o katerem je bilo daleč na okrog znano, da je bil stanovsko zaveden. Zapustil je največ v raznih zavarovalnih policah okrog 100.000 Din. In ta denar je dobila popolnoma tuja oseba, ki mu ni bila prav nič v sorodstvu! Menda bi ne bila dotična oseba prav nič oškodovana, **če bi bil pokojnik volil primerni del našemu Učiteljskemu domu.**

Nedavno je umrla vdova po šol. upravitelju nekje na podeželju. Zapuščina je znašala okroglo četrt milijona Din. **Kaj bi se poznalo dedičem par deset tisočev, če bi šli v korist našim stanovsko gospodarskim in socialnim ustanovam!**

In podobnih primerov je več. **Pač pa nista med nami stanovska vzgoja in stanovska zavednost še toliko napredovali, da bi se ob podobnih prilikah sami, ali pa svojci zavedali dolžnosti, katero imajo tudi v takih oblikah do lastnega stanu.** Pravijo, da je v tem pogledu dokaj boljše pri naših hrvaških in srbskih tovariših. Zakaj, dasi nimamo bog ve kakšnih materijalnih dobrin, **vendar je do tega, kar imamo, pripomogla v veliki meri in v prvi vrsti stanovska organizacija. Če bi te ne imeli, bi bili še mnogo na slabšem.** Tega bi se moral zavedati vsak učitelj(ica) in vsaj drobtinico povrniti s tem, da podpre stanovske ustanove ob izrednih prilikah.

Še en stalen vir dohodkov bi lahko imeli naši domovi, če vzbudimo pri tovariših(icah) dovolj čuta do svojega stanu. In to potom naše Samopomoči.

Iz svojega življenja in lastnih izkustev navajam ta-le značilen primer:

Že 35 let sem član Samopomoči. Moja soproga pa 12 let. Zabeleževal sem si vse prispevke, ki sem jih vplačal Samopomoči zase in za ženo. In čudite se in strmite. **Vplačal sem vsega skupaj — za oba — le 2900 Din.** Če se pa nama primeri smrt, bo Samopomoč izplačala za oba nad 25.000 Din. **Torej dobiva — oziroma dobijo za 2900 lepo vsoto 25.000 Din.** Že te suhe številke povedo dovolj, da bi moral biti vsak učitelj(ica) pri Samopomoči že iz lastnega egoizma. Pri tem pa ima še zavest, da pomaga z neznatnim prispevkom pripadnikom lastnega stanu v najhujši sili.

Tega zneska, ki ga izplača Samopomoč, **ne morem smatrati celega za svojo last.** Saj sem vplačal le neznaten del. In če ne bi bil vplačeval teh malih zneskov, bi najbrže danes ne bil niti za paro imovitejši, ker bi se bile te vsotice uporabile in poizgubile v druge svrhe. **Ta denar je učiteljski, stanovski. Zato je prav, da vsaj del tega zneska n. pr. 5, 10, 20 ali več odstotkov najde zopet pot tja, od koder je prišel, namreč med učiteljstvo. Tam naj nadalje lajša stanovsko gorje, tam naj ustvarja nove dobrine, naj prinaša nov blagoslov v prid stanu, v katerem sem deloval dolgo vrsto let z vso dušo.** Na ta način bo boljše in lepše ohranjen moj spomin, kakor pa na kamenitem nagrobniku.

Če dobijo moji dediči po moji smrti nekaj odstotkov manj, jih to ne bo upropastilo. In končno: **ta denar ni ne moj, ne njihov, ampak učiteljski, stanovski,** kakor sem že gori omenil.

Zato predlagam konkretno: Uprava naj o tem predlogu razmišlja in najde pota in sredstva, da ga stopnjema izvede.« . . .

Tako je torej govoril idealni starina Rajšp, kateremu ni beseda učitelj in stanovska zavednost prazen zvok, ampak mu je bila pri vsem njegovem dolgoletnem delovanju stanovska skupnost, ugled in dobrobit vsega stanu suprema lex.

Ker smo letos izvedli prvi stanovsko gospodarski dan v vseh sreskih učit. društvih, zato ne bo odveč, da razmišljamo o Rajšpovem predlogu.

Uverjen sem, da je izvedljiv in bo prinesel našim domovom in po njih vsemu učiteljstvu mnogo koristi.

-skf.

Krasen uspeh naših pevcev v Bolgariji

Z rožami in pesmijo v Plovdivu — Defile 4000 šolarjev v Stari Zagori — Naše in bolgarske trobojnice v Kazanliku — Na grobu „Neznanega junaka“ na prelazu Šipki — Nepregledne množice v Slivnu — Ob Črnem morju — Višek turneje v Jambolu — Povratek — Na Oplencu

Stara Zagora.

Naj dodam še k poročilu iz Plovdiva, da smo prejeli na koncertu sliko plovdivskega slikarja, krasno umetnino. Prisostvovali smo otvoritvi likovnih umetnikov, kar je brez dvoma napravilo na vse prisotne najglobli vtis.

Po približno dveurni vožnji smo v Stari Zagori. Vroče nam je, zmučeni posedamo po kupejih. Želimo si odpočitka, spanja.

Pokrajina, ki jo gledamo je vedno ista, rodovitna polja, vinogradi, tobačni in tudi riževi nasadi.

V dalji se že odpira pogled na Staro Zagoro. Vlak napravi ovinek, za hip vidimo na starozagorski kolodvor. In ta pogled nam prežene trudnost iz udov, pozabljena je izmučenost, nič več ne čutimo, da smo neprespani, da ginemo od vročine.

Vsa Stara Zagora je zbrana na postaji. Godbe igrajo našo himno. Tisoče rok maha v pozdrav, tisoče ust kliče: Hura! Dobrodošli! Ves val se pomakne proti vlaku, teži do nas.

Uvrstimo se pred izhodom. Pred nami župan mesta, zastopnik učiteljskega društva, šolski inspektor in drugi. Srečna je Stara Zagora, da more sprejeti v svojem ličnem mestecu bratski pevski zbor Jugoslovanskega učiteljstva. Pesem naj zravna preteklost, pesem naj gradi medsebojno spoznanje, bodočnost.

Vsi predstavniki nam poklonijo prekrasne šopke. Na nas pa se vsiplje cvetje izmed ljudi, da smo vsi ovenčani in polnih rok.

Iznenadi nas dekliška godba ženske gimnazije na pihala. Tudi gimnazijci imajo svojo, vendar je dekliška za nas originalnejša, posebno pa občudujemo srčkano dirigentko.

Med množico valovi, vzkliki navdušenja hite do nebes.

Zdravo, zdravo, bratje in sestre, bolgarski junaki, za pozdrav, za bratski sprejem. Hura, bolgarska vojska, ki tudi sprejemaš svoje brate Jugoslovane.

Pozdravljena iz srca tudi bolgarska mladina, ti, ki komaj doznavaš, da je izven mej tvoje domovine še druga, ki ti je blizu po rodu in srcu, pozdravljena pa tudi ti, ki boš že jutri sodelovala pri ustvarjanju slovanske skupnosti in edinosti, ti, ki boš imela v rokah usodo svoje domovine, da izklešeš še zadnje poteze v mogočno stavbo vaše države.

In ve drage koleginje in kolegi, tudi vam, ki vas domovina spoštuje in postavlja na prva mesta, tudi vas iskreno pozdravljamo! Hvala, da ste nam pripeljali mladino, ki naj spozna, da ste vi in mi eno.

Mogočno zadoni naša himna, za njo bolgarska. Združenje vseh Slovanov naj bo granitna skala, na kateri se bo gradila bodočnost.

Razporedimo se ob tisoč in tisoč glav broječem špalirju domačinov. Spredaj dekliška godba, za njo mi pevci, nato pa Junaki, studentje, pevska društva. Ob vsej dolgi ulici nas čaka v strnjeni vrsti šolska mladina. Na nas se vsipajo kite cvetja, najkrasnejše vrtnice, znamenje, da se bližamo rožnim poljem.

Zastave, naše in bolgarske, vihrajo iz vseh hiš Okna so okrašena s cvetjem, preprogami.

Cesta pred nami se nalahno dviga, korakamo proti gledališču. Ob obeh straneh korakajo z nami domačini, tudi med nami jih je mnogo. Pred gledališčem, ki stoji ob najvišjem delu dolge ravne ceste se ustavimo. Nepopisen pogled se odpira po ulici nazaj, ki je napolnjena do kolodvora.

Niti najspretnejše pero ne more popisati občutja, ki prevzame človeka ob trenutkih takega prisrčnega sprejema kot je bil v Stari Zagori. »Duša hiti k duši, srce k srcu in ni treba besed, ki bi tolmačile ljubav, ki nas veže.«

Po hotelih si uredimo prtljago, preoblečemo in že hitimo nazaj h koncertu. Ulica pred gledališčem je tu vedno polna. Vse hiti, da sliši Jugoslovane. Pojemo, žanjemo neminljive aplauze, krasimo s cvetjem, ki pada na nas.

Po koncertu odidemo v Vojni dom na banket mestne občine.

Udeležil se ga je tudi zastopnik odsotnega metropolita, zastopniki oblasti, pevskega zbora itd.

Zjutraj si do 10. ure ogledamo mesto. Zanimiva je osnovna šola, ki je na zunaj kaže kako veliko važnost posvečajo Bolgari nacionalni in državljanski vzgoji.

Po ogledu se zberemo pred gledališčem. Spremljani od dekliške godbe odkorakamo na postajo. Tu že čaka mladina, pevski zbori in ogromno ljudi.

Zbogom Stara Zagora, hvala vam dobri ljudje za ljubezen, ki ste nam jo izkazovali.

Kazanlik.

Spet himne, godba, govori, cvetje. Vse je okrašeno z našimi in bolgarskimi trobojnicami. Pričakovali so nas več, kakor pa nas je bilo. Špalir, klici »Hura!«. Na levo in desno rože. Kaj vse premore iskrena ljubezen in bratstvo dveh narodov! Govori! In iz vsega tega kriči ena sama resnica: Pesem je tista čudovita sila, ki zajema iz bistva bratskih čuvstev, pesem je tista, ki nam je pokazala pot na jug med brate Bolgare, pesem je tista sila, ki ji ni meja.

Dvorana, večja od naše operne, je bila nabito polna. Zborovodja Milan Pertot je bil deležen priznanja, kakor še menda nihče od naših dirigentov. Pa je tudi ubranost in sozvočnost zbora taka, da mu priznanje gre po vsej pravici.

Z avtomobili smo se odpeljali na prelaz Šipko h grobu »Neznanega junaka«. Govoril je zborovodja E. Adamič, za njim pa komandant mesta Kazanlika. Položili smo venec. Vsa Bolgarska zre na ta poset z velikim upanjem, da je s tem obliskom položen najtrdnejši kamen za resnično bratstvo in boljšo bodočnost obeh narodov.

Ob povratku s Šipke smo se ustavili pri vrnitvi v prekrasni cerkvi Sv. Nikolaja. Ker pa nismo mogli radi ruskega pravoslavnega obreda zapeti v cerkvi, ljudstvo pa nas je hotelo čuti na vsak način, smo priredili ad hoc koncert v čitalnici. Toliko ljudstva in takega navdušenja še nismo doživeli. Po vseh mogočih izrazih gostoljubja, s katerim so nas hoteli domačini naravnost raztrgati v svoji razpaljeni gostoljubnosti, smo se vrnili v Kazanlik.

Zvečer zopet banket. Govor kmeta Serafimova je izzval nepopisno navdušenje. Saj pa je tudi govoril, da mu je upanje bratske borbe z ramo ob rami proti vsem sovražnikom južnih Slovanov, kar gorelo iz glasu in energičnih kretenj. Za nas predvsem važen in velepomemben pa je bil govor, ki ga je imel predsednik učiteljstva. Naj navedem nekaj misli, ki naj služijo v orientacijo ne samo političnega in kulturnega zbližanja, marveč tudi zbližanja na pedagoškem polju: **Slovanska duša je neizčrpen vir in nedvignjen zaklad pedagoških stremljenj. V njej se združuje neprecenljiva življenjska sila in neuklonljiv optimizem v bodočnost. To dvoje bo treba priklicati v življenje in to prav v tem času, ko se lomijo stavbe preživelih kultur. In da je to naloga skupne fronte vseh slovanskih učiteljev, je dejstvo, in želeti bi bilo, da to spoznanje najde pot v srca vseh onih kulturnih tvorcev, ki pripravljajo mladi slovanski rod za težavno in pomembno nalogo, za vloge Slovanov v zgodovini človeštva. Zato je težnja po skupnosti vseh slovanskih učiteljev na pedagoškem področju za nas najvažnejši problem sedanjosti in bodočnosti.**

Pri odhodu iz Kazanlika so nas obsuli dobesedno z rožami. Vrtnice so deževale z neba. Potem zastave! Bolgarske in jugoslovenske!

Sliven.

Vse prebivalstvo je na kolodvoru in cestah! Mesta so se pričela kosati, kdo bo izkazal večjo gostoljubnost. Godbe, govori, himne, špalir šolske mladine, slavoloki, obsipavanje z vrtnicami in še to in ono, kar se sploh ne da popisati. Koncert je krasno uspel. Banket nepopisen. Spet govori, rože, fotografiranje.

Naj povem še to: ko smo dospeli v Sliven, je vzbudil našo pozornost slavolok z napisom: **Pozdravljeni mili gostje Jugoslovani!** Skupaj z bolgarskimi zbori smo peli geslo: **Rodna pesem nas za vedno veže!** To geslo, je geslo vseh bolgarskih pevskih zborov.

V Burgasu.

Naslednje jutro smo odpotovali v Burgas k Črnemu morju. Na kolodvoru sta nas čakala dva pevska zbora, ban, župan in še mnogo drugih visokih osebnosti. Mladina nas je pozdravila s pesmijo in cvetjem. S kolodvora smo odšli med gostim špalirjem v mesto. Spet slikovite narodne noše, godbe, klici »hura« in »živio«. Vse mesto je v zastavah. Naše oči se ustavljajo na brezštevilnih majhnih izrazih gostoljubja, naša srca pa razumejo vse to, zakaj v vsaki taki malenkosti je kos truda za naše stoletne cilje, ki se vsi stekajo v iskreno misel skupnosti in bratstva. Narod, dobri in mili bolgarski narod izraža svojo željo, hoče, da se uresničijo prizadevanja velikih mož in tvorcev preteklosti.

Ko pridemo na teraso, se odpre pred našimi očmi nepregledno Črno morje. Valovi! Diha. Kako smo hrepeneli po tem pogledu. Prav ti občutki, ki so nas prevzeli ob tem veličastnem trenutku, ko smo prvič z lastnimi očmi zagledali tisto morje, v katerega se stekajo vsi slovanski veletoki, so za nas, ki nosimo s svojo pesmijo veliko poslanstvo, toliko bolj pomembni.

Za prenočišče so nam izbrani najboljši hoteli. Na vrtu cara Borisa nas čaka kosilo. Vse, kar si je poželelo srce, je postavljeno pred nas. V mestnem gledališču je koncert. Razprodano in zasedeno do zadnjega kotička. Naša pesem triumfira. Slovenska poskočna užiga do brezumja!

Zvečer zopet banket. Bolgarska gostoljubnost presega naše zmožnosti. Pravkar je odmolil metropolit iz Slivna. Za njim še njegov sekretar. Vrste se govori, pesem in ples.

Naslednji dan se je na velikem trgu zbralo občinstva, kar ga premore Burgas. Ciril-Metodova proslava se ima vršiti. Opravilo je trajalo od 7. ure zjutraj in do 9. ure. Na proslavi so se zbrale tudi tuje šole, tako nemška, italijanska in rumunska. Naš zbor je v celoti prisostvoval proslavi.

Po slavju se je razvil sprevod. Bilo je impozantno. Zanimivo je pa to, da so šle na čelu sprevoda naše narodne noše, tako gorenjska, primorska in koroška. Izzvale so huronske živio in hura klice. Na koncu slavja so mimo zbora defilirale vse šole in vsa društva s svojimi prapori in pozdravi.

Nato smo odšli v hotel, kjer nas je čakalo kosilo. Burgaska specialiteta, črnomorske ribe. Fotografi so bili kakor sitne muhe. Vse so hoteli »sneti«. Popoldne smo dobili na razpolago parnik, ki nas je odpeljal na otok Anatie. Morje je bilo zelo razburkano. Tam smo zapeli nekaj pesmi, na kar smo se po 1 uri vrnili

v Jambol.

Zjutraj ob 9. uri smo krenili v Jambol, zadnjo postajo naše turneje. Preden smo odšli iz Burgasa, je prejel pri Slivnu vodja turneje Supančič krasno šatuljo, polno sladkarij in okrašeno z nar. ornamenti, dirigent Pertot pa srajco, ki jo je imel dirigent zbora, ko je prvi jugoslovanski zbor prestopil bolgarska tla. Vsekakor pomembno in zanimivo. Vodja zbora Adamič, pa je prejel v dar čutaro prav tako okrašeno in polno.

V Jambolu je bil višek vseh dosedanjih sprejemov. Ljudstva se je trlo. Tu se je najmočneje opazila konkurenca, tekmovanje gostoljubnosti. V sredini mesta je bil postavljen slavolok z napisom: **»Pozdravljeni bratje Jugoslovani«**, a na drugi strani »Edinstvo in sloga spasava Slovene«. Govori, pozdravi, godba, cvetje, zastave!

Kdor je prenočeval privatno, je spoznal, kaj je prav za prav slovanska gostoljubnost! Bil je hišni gospodar, čeprav samo za nekaj ur.

Koncert se je vršil v nabito polni dvorani. Kdor ni mogel na koncert zvečer, je poslušal naslednjega dne matinejo. Na banketu so užigale zdravice, »Bože pravde« in »Šumi Marica«. Zbor je prejel krasno darilo: Orla z razprostrtimi peruti. Na sejmu so si pevci nakupili čudovitih spominčkov. Ob 11. uri zvečer pa je oddrdral vlak proti Sofiji. Vodstvo zbora se je zahvalilo osebno vsem, ki so pomagali do tako krasno uspele turneje, obenem pa prejeli vabilo še za severno Bolgarijo.

Na Oplenac.

Na kolodvoru sta se poslovila zbora »Haval« in »Rodna« in zapela od **»Balkana do Triglava —«**. Bolgari so nas spremili do Dragomana in kmalu smo bili na naših tleh.

Iz Mladenovca so nas prepeljali avtomobili na Oplenac. Zbor je zapel v kripti »Vigred« in »Bože pravde« v cerkvi pa »Čačo moj«. Veličanstnega vtisa, ki ga je napravila ta zadnja pesem v cerkvi, se ne da popisati.

Ko smo se poslovili od groba Onega, ki je prvi položil temelje jugoslovansko-bolgarskemu zbližanju, kateremu je bila namenjena tudi naša pesem, so nas odpeljali avtobusi nazaj v Mladenovac, od tam pa proti Beogradu in Ljubljani.

Tako se je končala pomembna turneja našega pevskega zbora. Izzvenela je v prisrčno in iskreno prijateljstvo, ki naj bo osnova zbližanju vseh južnih Slovanov.

Še enkrat vprašanje nadzorniškega izpita

Moj članek o vprašanju nadzorniškega izpita, priobčen v predzadnji številki »Učit. tov.«, je izzval dva nova članka, ki sem ju vesel: prvega (Lojze Zupanc, Šolski nadzornik — šolski svetovalec?) radi njegovega soglasja z mojimi izvajanji, drugega pa (Anton Skala, Vprašanje nadzorniškega izpita), ki iz umljivih razlogov brani grajana pravila, ker mi nudi priliko, da še enkrat obrazložim svoje stališče. Kdor je moj članek pazljivo prečital, je mogel brez težave ugotoviti dvoje: prvič, da mi gre izključno za **stvar**, to je, za resničen podvig našega šolstva, ki je neločljivo spojen s pravilno ureditvijo šolskega nadzorstva, in drugič, da moja izvajanja niso plod nekih v naglici porojenih zaključkov, ki so jih izzvala šele pravila, nego so rezultat dalje časa trajajočega študija, o čemer priča med drugim navedena literatura, ki bi jo lahko po potrebi še izdatno izpopolnil. Dobro se zavedam, da je vprašanje šolskega nadzorstva zelo obsežno in delikatno ter da ga ne moremo rešiti v dveh ali treh polemičnih člankih. Radi tega pripravljam o njem obširnejšo študijo, ki utegne iziti v obliki brošure še pred letošnjo zimo. V njej bom poizkusil v osvetljavi sodobne pedagoške teorije in prakse razviti celotni problem, hkrati pa prikazati zadovoljive možnosti njega rešitve. Danes se omejujem na odgovor drugemu zgoraj navedenemu članku, obenem pa že na tem mestu odkrito izjavljam, da prej ko slej vztrajam pri svoji zahtevi po točno določenih jamstvih, ki jih po mojem mnenju nudi edino resen in strog nadzorniški izpit, in, da me od tega ne odvrne niti opetovano poudarjano tovarištvo niti podčrtavanje izpitne »demokratičnosti«, najmanj pa lepe besede o »preudarnosti izpitne komisije«, o »zrelih možeh« ter o »vseh tistih, ki so se z ljubeznijo lotili tega (= nadzorniškega) svetega poklica«.

Da bo moje stališče še umljivejše, moram biti nekoliko brezobziren, zagotavljam pa z vsem poudarkom, da ne nameravam s svojimi besedami nikogar kakorkoli osebno zadeti, ker mi gre — kakor sem že dejal — za stvar in ne za osebe. Kakor pri vseh poklicih, tudi med učitelji vseh kategorij ne manjka ljudi, ki bi z majhnim trudom hoteli doseči vodilna mesta in igrati odločujočo ulogo. Ob enakih pogojih so napram svojim tovarišem vedno na boljšem, ker s svojo večjo družabno in besedno okretnostjo običajno pretečejo solidnejše, toda večinoma nerodnejše, poštenejše tekmece. Ker bi prelahek nadzorniški izpit vprav takšne konjunkturiste prav posebno privabljal, se je treba zavzemati za strog izpit, ki jih že v prvem početku radi ogromnega in nesigurnega truda prestraši in tako izloči iz tekme. Tisti, ki bi preostali, bi pač večinoma vsi bili vredni zavzeti nadzorniška mesta, naj bi bil potem imenovan že ta ali oni, iz teh ali onih razlogov. Skoraj gotovo bi se sicer tudi med nje še vedno vrinil kak nepoklicanec, toda bil bi izjema in ne pravilo.

Po teh načelnih objasnitvah prehajam k odgovoru samemu.

1. Tov. Skala meni, da je moja kritika izraz »podedovane specialno slovenske lastnosti«, ki »se je podedovala od pokolenja do pokolenja« ter se izraža še zdaj (kot posledica tisočletnega robstva!) v nezaupnem kritikovanju vsega, kar prihaja od zgoraj. Kdo ve, ali je bil o tej slovenski lastnosti istega mnenja tudi Fran Levstik, ko je l. 1858. v »Novicah« zapisal: »Kdor Slovencem dobro hoče, naj z mano reče: Bog živi kritiko!« Prav močno se mi dozdeva, da ustrezam njegovemu nazoru, ako zmiselno variiram njegove besede: »Kdor jugoslovanskemu šolstvu dobro hoče, naj z mano reče: Bog živi kritiko!«

2. Pisec se huduje, češ, »od 1929. l., ko je izšel zakon o narodnih šolah pa do l. 1935., ko je izšel ta pravilnik, ni nihče pisal o belgijskem pravilniku in o raznih tujih mišljenjih«. To hudovanje pač ni umestno, zakaj belgijski pravilnik in še razna druga »tuja mišljenja« bi bil pred vsem moral poznati pravilnikov avtor. Saj je pri vseh takšnih poslih vendar običaj, da najprej temeljito proučiš (na osnovi zadevne literature), kako so neki problem rešili ali poizkusili rešiti drugod, in šele potem se lotiš dela. Jaz, ki se iz zgolj pedagoških razlogov že dolgo časa ukvarjam z vprašanjem šolskega nadzorstva, sem si v skromnem provincialnem mestu znal preskrbeti vso najvažnejšo literaturo o njem, toliko lažje, a tudi potrebnejše bi bilo to v prestolici! Mimo tega bi se bil z veseljem oglasil s svojimi predlogi in nasveti (in z menoj nemara še ta in oni), ako bi se bila izvršila zadevna anketa o načinu nadzorniškega izpita. Jasno je, da sem se mogel razpisati o njem šele zdaj, ko je pravilnik izšel.

3. Nadalje se zgraža pisec glede predlagane klavzurne naloge, češ, »ali naj nadzorniškega kandidata, ki je pri nas namreč že zrel mož, še vedno držimo v okovih nekih klavzurnih nalog in teorijskega izpraševanja po listkih, ki se izvlače!?« Ako bi se bil pisec nekoliko informiral, kako se opravljajo razni drugi diplomski in strokovni izpiti za poedine poklice (n. pr. za profesorskega, advokatskega, carinskega itd.), ki jih vendar skoro brez izjeme opravljajo »zreli možje«, bi bil izvedel, da se povsod (in še kako strogo ponekod) zahteva klavzurna naloga. Na izpraševanje z listki pa nihče ne misli, ker je že dolgo običajno izpraševanje v obliki razgovora med eksaminatorjem in kandidatom.

4. Bolj soglašam s tovarišem Skalo, kar se tiče njegovega naziranja, da bodi težišče izpita obramba teze (= domače naloge), ki se ji nisem, kakor sodi on, v naglici izognil, nego sem jo omenil prav tako na kratko, kakor se omenja v pravilniku. Ker pa sem načeloma za točno določena jamstva, bi tega ne prepuščal preudarnosti izpitne komisije, nego bi to že v pravilniku čim natančneje formuliral, morda približno v sledečem zmislu. ... Kandidat brani pred izpitno komisijo svojo domačo nalogo, in sicer tako, da se pedagog-izpraševalec v najmanj polurnem razgovoru do dobra prepriča o njegovi podkovanosti v mladinoslovju, obči pedagogiki, obči in posebni didaktiki, šolski higieni — skratka, v celotni pedagoški skupini... Šele potem bi lahko sledil izpit iz šolske zakonodaje in administracije. Pisec je svoja izvajanja poizkušal podkrepiti s primerom svojega lastnega nadzorniškega izpita, toda navedena vprašanja iz obče pedagogike so deloma presplošna, deloma preozka, da bi mogel človek izreči sodbo o njih. slična vprašanja pa, kakor jih navaja iz šolske zakonodaje in administracije, imam kot član izpitne komisije za praktične učiteljske izpite priliko poslušati vsaj dvakrat na leto. Ponosno zatrdilo slednjič, da »mora nadzorniški kandidat dobro poznati učni načrt za vse razrede...«, zveni nekam čudno, ko vendar zahtevamo, da ga mora poznati najmanj vsak upravitelj višje organizirane šole, prav za prav pa vsak dober učitelj, nikar samo nadzorniški kandidat...

5. Z vsem poudarkom ugotavljam, da v svojem članku nisem niti govoril o pogojih za pripustitev k nadzorniškemu izpitu, kakor jih določa čl. 116 zak. o narodnih šolah, niti jih grajal, marveč sem obravnaval izključno način izpita samega. Res pa je, da je vprav tu jedro vprašanja! Za kandidata namreč, ki je s predpisanim diplomskim izpitom končal filozofsko-pedagoško skupino predmetov na univerzi ali pa višji tečaj višje pedagoške šole, vsekakor zadošča zgolj izpit iz šolske administracije, kakor to **samo zanj** določa čl. 116 zak. o nar. šolah. Za vse ostale pa, ki nimajo diplomskega izpita iz filozofsko-pedagoške skupine, pa isti člen ne odreja izpita iz šolske administracije, nego »zopet za sres. nadzornika«, ne da bi ponovil in poudaril, da gre tudi pri njih samo za izpit iz šolske administracije. Da je to tolmačenje povsem pravilno, dokazuje že dejstvo, da n. pr. slušatelji nižjega tečaja Višje pedagoške šole bolj mimogrede študirajo pedagogiko ter je njih glavni študij določena strokovna skupina. Radi tega morajo pri opravljanju nadzorniškega izpita prav tako dokazati svoje pedagoško znanje, kakor tisti učitelji, ki imajo samo redno učiteljsko usposobljenost. Pri zadnjih, ki se morajo po zakonu za pripust k izpitu odlikovati s prosvetnim delovanjem med narodom in v pedagoški književnosti, se poraja posebno delikatno vprašanje, s katerimi kriteriji naj se to objektivno dožene. Vsekakor pa je jasno, da to prosvetno delovanje med narodom in v pedagoški književnosti ne more nadomestiti pedagoškega izpita, nego je samo pogoj, da se more kandidat prijaviti k opravljanju nadzorniškega izpita. Za primer, da je moje tolmačenje čl. 116 zak. o nar. šolah napačno, potem ne razumem, zakaj pravilnik vobče razen izpita iz šolske administracije zahteva neki, čeprav povsem nedostatni pedagoški izpit. Sodim, da je v njem nepravilno interpretiran navedeni člen zakona o narodnih šolah, zakaj po mojem mnenju je treba razlikovati izpit iz šolske administracije za kandidate, ki so že opravili izpit iz filozofsko-pedagoške skupine, od nadzorniškega izpita iz celotne pedagoške skupine, kakor ga morajo opraviti vsi ostali kandidatje.

6. Vobče pa čl. 116. zak. o narodnih šolah ne govori **o pogojih za pripust k nadzorniškemu izpitu**, kakor to navaja tov. Skala, marveč predpisuje **pogoje za nastavitev za sreskega šolskega nadzornika.** V Pravilih za nadz. izpit je torej interpretiranje zakona tudi v tem pogledu zgrešeno. Tako se more n. pr. učitelj z redno učiteljsko usposobljenostjo **postaviti za sreskega šolskega nadzornika**, ako ima 15 let efektivne službe, izpit za sreskega šolskega nadzornika **ter se je odlikoval s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti.** Zadnji pogoj torej **ne velja za opravljanje nadzorniškega izpita** (za katerega po zakonu vobče ni posebnih pogojev). nego je potreben le za primer, ako se dotičnik postavi **za nadzornika.**

H koncu še nekaj! Tov. Skala z nekim patosom poudarja, da so tudi med sedanjimi šolskimi nadzorniki pravi svetovalci, »...ki so kakor plamen, ki sije daleč okrog in naznanja boljšo bodočnost...« Res je, hvala Bogu, tudi takšni so med njimi, res pa je tudi, da jih ni mnogo. Mi, ki bi hoteli, da bi bili takšni svetovalci po možnosti vsi nadzorniki, nikomur ne odrekamo upravičenih zaslug, vendar težimo za čim solidnejšimi jamstvi, ker nočemo, da bi se nameščanje nadzornikov še nadalje prepuščalo slučaju, političnim preudarkom in osebni ambiciji brez potrebne sposobnosti. Nadzorniško vprašanje je za nas važno kot pogoj za zdrav razvoj našega šolstva. Z nazivom »šolski svetovalec« gotovo ne more biti rešeno (a moj članek je vendar zgovorna priča, da sem zadnji, ki bi se zadovoljil s takšno rešitvijo!), marveč je potrebno, da s pravilnimi, strogimi in resnimi izpiti postavimo tako trdna jamstva, da bodo vsi bodoči šolski nadzorniki tudi brez naziva zares vodje in svetovalci. Njih naloga bo tem težja, ker bodo s pristno avtoriteto morali družiti tudi pravilno pojmovano tovarištvo: imeli ga ne bodo ob vsaki priliki na jeziku, nego v srcu, prav tako pa tudi ne bodo v imenu tovarištva prizanesljivi na napačnem mestu.

S pravilno določenim, pojmovanim in izvajanim nadzorniškim izpitom seveda tudi še ne dosežemo dokončne rešitve nadzorniškega vprašanja, nego samo prehodno. O kolikor toliko dokončni rešitvi pa bom razpravljal, če ne prej, v zgoraj napovedani študiji.

Gustav Šilih.

Sprejem učiteljstva savske banovine pri ministru prosvete g. Stevanu Ćiriću

Učitelji(ice) savske banovine, približno 800, ki so odhajali na Oplenac, so se ustavili 17. maja tudi v Beogradu, kjer so priredili koncert svojega pevskega zbora »Ivan Filipović«.

Ob tej priliki so zaprosili, potom predsednika JUU tov. Ivana Dimnika, g. ministra prosvete, da bi jim dal priliko, da ga pozdravijo. Gospod minister je ugodil tej njihovi želji. Sprejem je bil v veliki dvorani nove univerze. Gospod minister je v spremstvu predsednika JUU tov. Ivana Dimnika prišel ob pol 11. uri. Izvršni odbor JUU sta zastopala tudi podpredsednika Todor Dimitrijević in Đorđe Mirkov.

Gospoda ministra je pozdravil predsednik sekcije za savsko banovino tov. Đuro Logomerac, ki je v svojem nagovoru naglašal važno in težko nacionalno misijo učiteljstva savske banovine pri graditvi edinstvene velike Jugoslavije, pod vodstvom slavne dinastije Karađorđevićev.

Z izbranimi besedami je gospod minister podčrtal pomen in vlogo narodnega učitelja od začetka kulturne in nacionalne zgraditve naše zgodovine, pa vse do današnjega dne, naglašujoč, da je on to spoznanje in tako sodbo o našem rodoljubnem učitelju — »najlepši prikazni naše kulturne zgodovine« — pridobil v življenju, ko je znanstveno in objektivno presodil ugotovljena dejstva. On je to svojo sodbo v kratkih besedah javno iznesel v svojem volilnem ekspozeju kot minister prosvete potom radia in ga veseli, da more tudi sedaj poudariti, da so tudi današnji učitelji zaslužili to lepo ime in ostali na isti višini kot prejšnje generacije.

Nadalje je poudarjal gospod mnister, da je on v času volitev, ko se stavljajo na dnevni red taka vprašanja, ki spodrivajo v drugo vrsto vsa redna vprašanja, vendar mislil na šolo in učiteljstvo. Pripravljeni so novi načrti in je odvisno samo še od tehnike, da se potem sprejmejo in bodo v korist šole in učiteljstva. Tudi za časa volitev je mislil na šolo in učiteljstvo ter ni ministrstvo prosvete ukrenilo ničesar, kar bi moglo osramotiti učiteljstvo, ali bi sicer bilo v nasprotstvu z dostojanstvom narodnega učitelja. Ako se to sedaj, je rekel gospod minister, mirno razsodi in vse to objektivno oceni, tedaj bo tudi učiteljstvo uvidelo, da so njegove besede in njegovo stališče o učiteljstvu bile stvarnost in resnica, a ne samo besede. Pripravljen je sprejeti vsako odgovornost pred svojimi kolegi — učitelji in je prepričan, da ne bo nikogar med učitelji, ki bi veroval, da je grešil in delal v nasprotju s svojim prepričanjem o učiteljstvu. Poudariti mora, da učiteljstvo ni sumilo niti v resnih momentih sedanjosti v potrebo neoviranega življenja našega jugoslovanskega naroda in oni bodo kot taki imeli priliko, da ako ostane na tem položaju, občutijo njegovo udanost in prijateljstvo do narodne prosvete, šole in šolskih delavcev.

Dalje je gospod minister rekel, da mu je zelo drago in da je zelo pomembno, ker je učiteljstvo savske banovine v tako impozantnem številu obiskalo Oplenac, kraj naše Jugoslovanske nacionalne svetinje, da na tem neizčrpnem izviru nacionalne moči najprej izkaže čast spominu Viteškega kralja Zedinitelja in potem s povečanim patriotizmom nadaljuje prosvetno in nacionalno delo med narodom.

Slučaj je hotel, je rekel gospod minister, da potuje on jutri v Zagreb, zibelko jugoslovanstva, na proslavo velikega Strossmajerja ravno, ko bo tudi učiteljska impozantna poklonitvena deputacija odšla na Oplenac, da se pokloni spominu Velikega kralja Zedinitelja. Ta dva človeka, tvorca Jugoslavije, sta

---

Albert Širok:

Pogovor z M. Bambičem

Če iščeš Bambiča v gostilni, ga ne najdeš. V kavarni je le redkokdaj. Na promenadi pa ga srečaš prav zagotovo. Prismehlja se ti nasproti. In če pomisliš na njegovo mladost in na reko damskih pomladanskih toalet, ki lije po obeh trotoarjih mimo, zineš poredno: »Na promenadi?!«

V odgovor ti zazveni njegov veseli smeh: »Ko pa je zrak tako dober in sonce tako poceni!«

Da bi bil v stiski z denarjem, se mu kar nič ne pozna. Kot kak pariški kavalir je oblečen po najnovejši modi, hlače so mu zlikane v brezhibno črto, pritajeno mu gleda iz gornjega žepa v jopiču čipkast robček. Skrb mu še ni izdolbla v skoro negovano polt najmanjše gube in njegovi plavi polizani lasje so brez kosmiča beline. Vedno mlad je. Zmerom mlajši.

— Čez nekaj dni izide Tvoja slikanica »Kralj Honolulu«, ali ne bi stopila v kavarno, da mi poveš kaj o tem svojem novem delu? — Rad, je prikimal — ampak v katero? —

On ne hodi rad v zakajene in tihe kavarne, take so za poete morda, on ljubi pisano družbo, kjer brezskrbno lahko pase oči, on ljubi luč, razkošje in godbo.

Stopila sva torej v »Emono« in kmalu sva se zleknila v mehki sedež lože.

In še preden nama je natakar postregel, sva bila že v živahnem razgovoru.

Najprej je govoril o Maleševi in Magoličevi razstavi.

— Seveda bi rad tudi sam razstavljal, je dodal trpko. O Maleš zna slikati, če hoče. Ali če bi se Bambič upal tako moderno spakovati kot Maleš na tej razstavi, bi planili kritiki z bati in koli po njem. Maleša hvalijo. O Magoliču pa je sploh bolje, da ne govori.

Sam bi delal najraje velike kompozicije. Mikajo ga posebno zgodovinski motivi. Ali če se njegove želje le uresničijo.

Pomolčal je in je izpil požirek kisle vode, ki mu jo je prinesel natakar.

Ponudil sem mu cigareto.

Odklonil jo je: — Hvala ne kadim in ne pijem več. Škoda za denar in zdravje! —

Snel si je haroldlojdovske naočnike, dahnil je v steklo in jih je brisal. Nato je pogledal po ljudeh v kavarni.

— Veš, prijatelj, je nadaljeval, — včasih me prime, da bi pustil vso to slikarijo in bi se začel ukvarjati s čim drugim. Ne mislim več na izdajanje satiričnega lista kot nekdaj, tudi me ne miče, da bi ljudem popravil zobe. Ali šest, sedem jezikov znam in ne vem, kaj bi tukaj z njimi. Rad bi šel v svet. Ponujali so mi mesto v Bat'ovi tvornici pri nas, pa sem se dolgo obotavljal. Mikalo me je bolj na Češko, kjer bi se udejstvoval kot inscenator pri filmu. Tudi ta prilika je šla mimo mene. Sicer pa igram včasih loterijo in tudi nekaj izumov imam, ki jih mislim patentirati, morda mi le eno ali drugo odpre vrata v lepšo bodočnost. —

Pikro se je nasmehnil.

V kavarni so zableščale električne luči. Orkester je zaigral sladko melodijo.

Nagnil sem se k njemu:

— Ali bi res dal tako lahko slikarstvu slovo? —

— Ne vem, je odvrnil zamišljen. Tako lahko bi menda ne šlo. Delam rad, posebno za otroke. —

— Si ilustriral že mnogo mladinskih knjig? —

— Mnogo. Grimmove »Pravljice« na primer, Scotovo »Malo trojko«, Kiplingovo knjigo »Zakaj — zato«, Bevkovega »Kozoroga«, Rožencvetove »Pravljice« in »Leteče copate«, Ribičičevo »Miklavževo noč«, Milčinskega »Zlato hruško«, »Pravljice iz domačih in tujih logov« in še mnogo drugih del.

Nisem ilustriral samo mladinskih knjig. Moje risbe v italijanski izdaji »Hlapca Jerneja« so kritiki hvalili. Tudi Bevkovega »Utopljenca« sem ilustriral z vnemo. Pravi užitek imam pa le pri mladinskih stvareh. Otroke imam rad. Ob delu za otroke poživijo spet moja mlada leta. Lep tajinstven svet se odpre pred menoj poln malih čudes. —

Obmolknil je za hip, izpil svojo kislo vodo in nato je nadaljeval:

— »Kralj Honolulu« mi je posebno pri srcu. Marsikatero noč sem prebedel ob tej slikanici preden so oživele osebe in se je dejanje razvilo, kot je sedaj. Ko sem slikal, sem mislil na šest-, sedemletnega otroka, poskušal sem zajeti njegove misli, uresničiti njegove želje, gledati skozi njegove oči in srce.

V slikanici sem hotel podati v zgoščeni obliki revijo vseh pravljičnih rekvizitov, vendar na neki realistični podlagi. Vse naj bi bilo čim bolj slikovito, brez sentimentalnosti, prepleteno z zdravim humorjem. V tem pogledu je imel tudi Ribičič pri besedilu prav srečne domisleke.

Mislim, da bodo otroci slikanice veseli. In če se bo v njihovih igrah ponavljalo ime »Honolulu«, bom zadovoljen! —

— Kako pa bodo sprejeli slikanico kritiki in slikarji? — sem ga vprašal.

Mimo je prišel natakar. Plačala sva in ko je spravljal Bambič denarnico in je že vstajal, je odgovoril smehljaje:

— To me prav za prav toliko ne zanima. Ne verujem jim posebno. Menda poznaš tisto o hudičevi zavisti?

Pa je nadaljeval veselo.

— Ko je Hudič peljal z zavistjo obložen voz skozi Ljubljano, se mu je preobložen voz sesul in se je zavist izlila po ljubljanskih ulicah. In baš takrat so šli naši slikarji tam mimo.

V smehu sva se razšla. Jaz proti domu, Bambič v Emonsko klet večerjat. Kakor iz velike daljave je zazvenela spodaj vesela pesem ruskih balalajk.

Najlepše novosti za poletne obleke

v pralnih tkaninah, kakor v svili, krepu, platnu ali cefirju, modernih barv in krasnih vzorcev finega okusa dobite pri obče znani solidni tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna izbira!

Učiteljstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

ustvarila med Zagrebom in Beogradom krepak graniten most narodnega in državnega edinstva.

Pozdravlja učiteljstvo na njihovem poklonitvenem potovanju in želi, da se z groba Velikega kralja Mučenika vrne prepojeno z novo močjo za nadaljnje patriotsko delo za veliko in sijajno bodočnost Jugoslavije pod žezlom Nj. Vel. kralja Petra II.

Med svojim govorom je bil gosp. minister večkrat burno pozdravljen od prisotnega učiteljstva.

Splošne vesti

— **Početniški učiteljski tečaj na Rabu.** Savski banovinski odbor društva Rdečega križa, sekcija Podmladka v Zagrebu, priredi početniški učiteljski tečaj delovne šole, združen s samaritanstvom in navodilom o ideologiji in organizaciji društva in Pomladka Rdečega križa. V tečaj se bodo sprejemali učitelji in učiteljice narodnih šol iz vse države. — Tečaj bo trajal od 9. julija do 14. avgusta 1935. — Nekolkovane prošnje naj se pošljejo Savskemu banovinskemu odboru društva Rdečega križa — sekciji Pomladka v Zagrebu, Mirogojska cesta 4. — Prvenstveno bodo sprejeti oni učitelji(ice), ki delujejo pri Rdečem križu in njegovem pomladku. — Vsak prosilec plača 300 Din vpisnine za nakup materijala in kritje ostalih stroškov. — Celotna preskrba: Skupno stanovanje v šoli, zajtrk, kosilo in večerja bo stala 22 Din dnevno.

— **Iz celjskega društva.** Odbor vabi članstvo, da se v čim večjem številu udeleži obč. zbora Učit. samopomoči, ki bo v nedeljo, 2. junija ob 10. uri v mestni šoli v Celju. Na dnevnem redu so tudi predlogi, ki so jih stavili člani našega društva. — **Odbor.**

— **»Dušice«** (narcis) je najnovejša mladinska igrica, polna planinske poezije, srčnega čuvstva. Dušice povedejo prisotne v raj prirodnih skrivnosti, ob banalni vsakdanjosti pa zamirajo in znova vzplamtevajo med stenami človeških bivališč. — Davorin Jenkova nar. šola v Cerkljah pri Kranju je pod vodstvom avtorke ge. Hötzlove igrico tako nežno predvajala, da je do solz ganila kmečke poslušalce, dočim je na navzoče učiteljstvo tako vplivala, da so se nekatere učiteljice izjavile, da jo hočejo še enkrat videti, pa da bi jo kjerkoli igrali. Ta želja je mali zbor tako navdušila, da hoče na binkoštni ponedeljek ob 11. uri nastopiti v Ljubljani. Vse ljubljanske in okoliške šole, prijatelje mladine, vse prebivalstvo in velesejemske posetnike opozarjamo na to prireditev, ki je posvečena Najvišjemu čuvarju planin — Nj. Vel. Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Iz čistega dohodka mu bo cerkljanska šola postavila na najvišjem vrhu svojega okoliša t j. — na Krvavcu — 1854 m visoko — skromen spomenik. Točni razpored objavimo v naslednji številki. Kdor namerava za praznike na planine — zlasti na Golico — naj ne zamudi prelepe prilike, da ne bi vzel s seboj »Dušic« — kot stalni planinski vademecum. Planinarji! Dušice vam žele vdihniti želje prirode! Čuvarji planin, podprite naša stremljenja! Kras prirode naj diči planinski svet. Čuvajmo planinsko floro!

— **Maturantje mariborskega moškega učiteljišča letnika 1925.,** bliža se 10-letnica mature. Ker je obča navada in naš sklep ob razhodu, da se ob 10-letnici zopet snidemo, menda nam vsem še v spominu, prosiva kdaj, kje in kako bi se sestali, prosiva vaših mnenj čimprej. — **Šajna** Ivan, Kamnica pri Mariboru; **Kodrič** Rudolf, Sv. Marjeta ob/Pes.

— **Na Dr. Krekovi meščansko-gospodinjski šoli v Šiški,** Ljubljana VII., bo za **učiteljice** in absolventinje srednjih šol poseben kmetijsko-gospodinjski in kuharski tečaj s konserviranjem od 3. do 31. julija t. l. — Obenem se bo vršil tudi poseben tečaj za vrtnarstvo in cvetličarstvo, za šivanje s prikrojevanjem. Priglasiti se je do 30. junija 1935.

— **Učiteljska početniška kolonija na morju.** Zagrebško učiteljsko društvo »Edinstvo« priredi početniško kolonijo v Selcu pri Crikvenici od 2. do 22. avgusta. Kolonija je namenjena učiteljstvu in njihovim rodbinam. Prijave naj se pošiljajo na naslov: Franjo Hangi, šol. uprav., Zagreb, Botičev trg 1. — Prijavljenci dobijo podrobna navodila na svoj naslov.

† **Zver Matija,** naš upokojeni tovariš, je 20. maja v Mariboru nenadoma preminul zadet od kapi. Dasi je imel že 68 let, vendar je bil zdrav in krepak mož, prava prekmurska korenina. Rojen je bil v Nedelici, učiteljišče je pa dovršil v Čakovcu. Učiteljeval je 8 let v Kančevcih in potem 27 let kot upravitelj v Kuzmi. Leta 1925. je stopil v pokoj ter se naselil v Slivnici pri Mariboru. Pozneje je prišel na Tezno in zadnja leta v Maribor, kjer si je zaradi svojega prijetno šaljivega značaja pridobil kmalu krog prijateljev med stanovskimi tovariši in upokojenci drugih poklicev. Bil je prava dobričina. K mesečnim sestankom upokojenega učiteljstva v Mariboru je stalno zahajal. Njegova nenadna smrt je neprijetno dirnula velik krog njegovih prijateljev in znancev, ki so ga spremili v sredo k večnemu počitku na Pobrežje. Ob odprtem grobu me je govoril zadnje besede v slovo tov. Cvetko, nekdanji njegov šol. nadzornik. Naj bode zavednemu Prekmurcu lahka mariborska zemljica!

— **Prijave za izlet Jadranske Straže** se podaljšajo do konca meseca maja. Prosimo one, ki so se prijavili, kakor tudi novo prijavljene, da najkasneje do 2. junija plačajo odgovarjajoči znesek. Pozneje došle prijave se nikakor ne bodo mogle upoštevati. One, ki pa so si rezervirali mesta in do konca maja ne prijavijo definitivni sklep, bomo smatrali za neprijavljene. — Za izlet se lahko prijavijo tudi nečlani. — Vsak izletnik dobi na posebnem bloku točno uro odhoda in prihoda parnika, kakor tudi ime hotela in restavracije. Prosimo, da se izletniki točno držijo navodil odbora. Vsako eventualno spremembo v voznem redu bomo pravočasno objavili. — **Izletni odbor J. S.**

— **Naznanilo in poziv.** Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani obvešča učitelje-starše, ki študirajo svoje sinove v Ljubljani, da bo s 1. septembrom 1935. otvorilo v svojem domu pënzionat. Vanj bo sprejemalo po tehtnem preudarku **samo dijake.** Uprava bo skrbela za strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju. Načelstvo vabi ponovno vse one učitelje-starše, ki še niso priglasili svojih sinov, da to store do 31. maja t. l. Po tem terminu bo načelstvo inseriralo sprejem gojencev v dnevnikih. Vsi priglašenci prejmejo v kratkem podroben prospekt. Pojasnila daje načelstvo Učit. doma v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— **Ob smrti svojega dragega soproga in** našega očka Ivana Kambiča, šolskega upravitelja v pok., se vsem njegovim cenjenim stanovskim tovarišem in tovarišicam najiskreneje zahvaljujem za izraze sočutja in za polnoštevilno spremstvo na njegovi zadnji poti. Mira Kambič, vdova po šolskem upravitelju v pok., in sorodstvo.

Osebne zadeve

—i **Za sreskega šolskega nadzornika za mesto Maribor** je imenovan s kraljevim ukazom tovariš **Alt** Aleksander, šolski upravitelj I. deške narodne šole iz Maribora.

—i **Napredovali** so učitelji(ce) v VIII. skupino: **Žlebnik** Josipina iz Podzemlja, **Möschl** Josipina iz Velenj, **Lipovšek** - Klun Karolina iz Tezna, v **V. skupino: Šijanec** Antonija iz Razvanj.

Učiteljski pravnik

—§ **Tožbe** na **drž. svet** in **odgovori** na tožbe Glavne kontrole **se pošiljajo direktno** državnemu svetu in ne po službeni poti. — Glej Roč. katalog str. 189.

—§ **Tovariše predsednike** sreskih društev, katerim sem poslal tablice **»Moji prejemki«,** prosim, naj mi sporoče o uspehu tega za pregled prejemkov prikladnega in koristnega pripomočka. V. G.

Naša gospodarska organizacija

—g **Zadruga »DOM UČITELJIC« v Ljubljani** javlja: Ker se občni zbor o Veliki noči ni mogel vršiti, se je preložil na **binkoštno soboto, 8. junija t. l.** in se bo vršil na šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani ob 2. uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Predavanje »Naš dom« kot središče našega kulturnega udejstvovanja.
2. Poročila funkcijonark.
3. Novi načrti za uspešnejše delo v zadrugi
4. Slučajnosti.

Ker se bodo obravnavali važni predlogi in je dom skupna zadeva vseh učiteljic, vabimo vse tovarišice, članice kakor tudi nečlanice.

Na osebno intervencijo zadr. načelnice je dovolil g. načelnik prosvetnega oddelka učiteljicam, službujočim izven Ljubljane, udeležbo s pogojem, da si izposlujejo potreben dopust pri svojih upraviteljstvih in se izkažejo s potrdilom o udeležbi. **Načelstvo.**

—g **Članom Učit. Samopomoči.** Ko je bila ekspedicija položnic za 349./350. smrtni primer z vabilom (letni zaključek za l. 1935.) za občni zbor že izvršena, nas je poštna uprava obvestila o novih predpisih frankiranja. Da smo se izognili visoki poštnini (kot pismo po Din 1,50), smo ločili računski zaključek od položnic in ga razposlali vsem zadružnikom v posebnem ovitku. Pri tem delu je kaka zamenjava mogoča, da je ta ali oni član prejel napačno položnico ali da ni prejel rač. zaključka. Zato zadr. uprava vljudno prosi vse člane, katerim bi se to pripetilo, da nas pismeno obveste. V teku meseca junija t. l. se bo vse popravilo in uredilo.

—g **Za socialni fond** Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, za učiteljstvo in njegovo siročad so prispevala sreska društva: Štip 200 Din, Zagreb 1000 Din, Bosanska Gradiška 540 Din. Skupaj 1740 Din. Preje javljenih 53.250 Din. Skupna vsota 54.990 Din.

Podporni sklad Učiteljske Samopomoči

Učiteljska Samopomoč je ustanovila na občnem zboru v letu 1933. **podporni sklad,** ki naj bi pomagal članom-zadružnikom z denarnimi podporami v bolezni, v nesreči ali denarni stiski. Te podpore vračajo člani **brezobrestno** v nizkih mesečnih obrokih. V ta sklad je prispeval vsak član enkrat za vselej Din 60'—. Podpore podeljuje zadružno načelstvo. Prva seja v ta namen se je vršila 27. junija 1934.; od tedaj pa do danes (maj 1935) je bilo 9 sej.

Vse delo za podporni sklad se je vršilo samostojno in ima z US samo posredne zveze, to je: skupni čekovni račun, članska pripadnost v US, informacije o rednem plačevanju članskih prispevkov, osobje iste uprave in drugo. Popolnoma ločeno ima **podporni sklad svoj vložni vpisnik, svoje kontne liste, svojo blagajno in znamke, se samostojno vodi, obračunava in zaključuje.**

Ob koncu l. 1934. je znašal čisti podporni sklad **Din 151.732'—**; s tem zneskom razpolaga načelstvo, ki razdeljuje podpore do $^{9}/_{10}$ tega sklada. V letu 1934. je bil dejanski strošek za tiskovine, kolke, položnice in pisarniške potrebščine Din 1407'—. Ta znasek bo v letu 1935. — po poravnavi podpor — že precej poravnan in prištet med prejemke (povrnjeni stroški).

V letu 1934. so prosili za podpore **143 člani.** Od teh je 17 prosilcev poslalo samo prošnjo za predpisane tiskovine, katerih pa niso vrnili spolnjenih ali pa so po pojasnilu in navodilu zadružne uprave sami prostovoljno odstopili. **Načelstvo je rešilo ugodno 92, neugodno pa 14 prošenj; skupno 106 prošenj.** Vse ostale prošnje, ki so bile vložene v letu 1934., je rešilo v januarski in marčevi seji tekočega leta.

Načelstvo je podelilo v letu 1934. — 92 prosilcem Din 188.457'—, do prve majske seje pa še 34 prosilcem Din 62.800'—, **skupaj Din 251.257'—.** Vse podpore je razdeljevalo načelstvo v svojih rednih sejah, vse pisarniško delo in informacije je izvrševal podpisani, vknjižbe pa tov. Kobal Josip.

Pravilnik za podeljevanje podpor je sprejel in potrdil občni zbor v maju l. 1934. v Mariboru. Tekom zadnjega poslovnega leta sta našla načelstvo in zadružna uprava več primerov, za katere se razna določila tega poslovnika niso mogla rabiti ali pa so bila ta premalo določno naznačena. V gotovih točkah je praksa pokazala razne nedostatke, ki jih bo treba popraviti, spopolniti in nadomestiti s čem boljšim.

Včasih so bili člani — prosilci na nejasnem kako in kaj in so vede ali nevede marsikaj zagrešili. Nekateri so se tega zavedali in priznali svoj prestopek, drugi zopet so bili mnenja, da se podpornega sklada sme vsak zadružnik poslužiti in ga načelstvo pri podeljevanju podpor mora vpoštevati. V naslednjem bom navedel nekaj primerov, o katerih je potrebno, da člani — zadružniki zvedo in o katerih se bo govorilo **na letošnjem občnem zboru, ki bo 2. junija 1935. v Celju.**

1. **US vrši med učiteljstvom dravske banovine veliko socialno delo,** ko z denarno podporo pomaga težko prizadetemu tovarišu (tovarišici) ali njegovi družini v najtežjem času — ob smrti. **S podpornim skladom je zadruga razširila svoje človekoljubno in podporno delo še na bolezen, nesrečo in drugačne denarne stiske. Podporni sklad US ni nikaka posojilnica.** Vsak prosilec za podporo iz tega sklada naj bi dobro premislil in pretehtal svoj navedeni vzrok ali je ta socialnega izvora, ali je v skladu z namenom te podporne akcije, ali niso za rešitev njegovega primera ustanovljeni denarni zavodi.

Večino do zdaj vloženih in rešenih prošenj so prosilci utemeljevali **z boleznijo** — lastno ali v družini. Reševanje teh prošenj ni delalo načelstvu nikakih preglavic. Oglasili so se prosilci s premoženjem čez 100.000 dinarjev in prosili za par tisoč dinarjev podpore; eden bo ometal hišo in dimnik, drugi popravil streho, tretji je imel nesrečo pri živini itd. Kako naj se reši taka prošnja? Drugi prosilci imajo hiše, posestva ali **premoženja obremenjena z izposojili.** S podporo iz podpornega sklada žele te poravnati in si prihraniti obresti, ki bi jih sicer morali plačati v denarnem zavodu. Zadružna uprava je prejela prošnje, kjer pravi prosilec: Nujno rabim denar **za založbo** knjige, učila, za izdelavo lesnih izdelkov itd. Načelstvo je bilo mnenja, da se v teh primerih ni pokazala socialna, pač pa trgovska potreba, ki je pa podporni sklad ne more vpoštevati.

Zelo kočljivo in težko je presoditi **osebne dolgove prošnjikov.** Zakaj je član A. zadolžen preko glave, član B. z enakimi dohodki v dobrih gmotnih razmerah? Kako naj se presoja dobrega in varčnega tovariša, kako lahkomišljenca in zapravljivca? Komu je denarna pomoč nujna ali res potrebna, kje je podpora bolje naložena?

2. **Podatki v prošnji morajo biti resnični.** Tu se pogosto greši. Navaja se bolezen, ki je bila pred meseci ali leti; govori o nezgodi, ki je zadela prosilca pred davnim časom; prosi podporo za popravo zobovja, kar ni potrebno; s podporo bom pomagal iz težkega, gmotnega stanja svoji sestri, te pa prosilec nima; vzrok je bolezen, denar se rabi za zidavo itd.

Prosilčevi mesečni prejemki morajo biti pri računovodstvu, oz. finančni direkciji neobremenjeni. Načelstvo mora biti zelo oprezno pri podeljevanju podpor. **Težko zbrani in v najboljše svrhe namenjeni sklad ne more biti zatočišče za spekulante in vračila nezmožne osebe.** Vsak resen prosilec bo navedel po svojem poštenju zneske, ki ga obremenjujejo in pa dobo, v kateri bo zaznamek izbrisan. Pri manjših zaznamkih in težkih prilikah je podpora še mogoča. Slabo mnenje pa si ustvari načelstvo o takih prosilcih, za katere mora še le zadružna uprava zaznati, da imajo zaznamke na mesečne prejemke, ki jih pa sami v prošnji niso navedli.

Podpise dveh zadružnikov na prošnji naj se ne smatra za nekako formalnost ali potrebno zlo. Že besedilo samo pove, da **»podpisnik jamči za resničnost podatkov«.** Ker je vsak zadružnik soudeleženec podpornega sklada in je v interesu nas vseh, da se podporni sklad pravilno in kar najbolje mogoče uporablja, zato **naj bodo podpisi res znaki poštenja in zaupanja, za kar jih je vodstvo US označilo.** Zadružna uprava dobi prošnjo brez podpisov. Prosilec piše: »Mojo prošnjo naj podpišeta A. in B. iz uprave JUU v Ljubljani«, on sam je čisto na drugem koncu banovine, njegovih družinskih razmer ne pozna prav nobeden v sekciji JUU; vsa poznanstva so iz raznih zborovanj ali banovinskih skupščin.

Imeli smo še druge primere. Prosilec pravi: **»Podpisov dveh članov nisem dobil, ker jih nisem iskal.** Svojih težav ne maram razkladati drugim, v svoje osebne obveznosti ne uvajati tovarišev. **Ne želim, da poizvedujete o meni pri Vaših zaupnikih.** Zadostuje naj Vam moja beseda in obljuba.« Itd. Priznamo, da imajo take izjave nekaj dobrega, če mislimo na ugled vsega učiteljskega stanu v narodu. Na društvenih zborovanjih in sestankih radi potožimo o stanovskih težkočah, prikrajških tu in tam, zakaj ne bi dobremu tovarišu zaupal svojih osebnih težav. Kako naj načelstvo US pravilno presodi, prav reši njegovo prošnjo in mu zaupa denarno podporo? Že v taki obliki navedeno opravičilo — izpustitev dveh podpisov — nehote vzbuja nezaupanje pri članih načelstva.

3. »Beseda dana — vez velja!« **Prosilec vse lepo obljubi, vpiše znesek za zaporedne mesečne obroke, ki jih bo pošiljal sam neposredno US.** Kako pa v praksi? Zadružna uprava je nakazala podeljeno podporo. Čez nekaj dni, včasih čez mesec dni, dospe v zadružno upravo dopisnica ali pismo, da je prosilec podporo prejel, prosi pa, naj se mu preloži pričetek vračevanja za 3 ali 4 mesece. »Ne more, pa ne more pri najboljši volji!« Načelstvo mu to dovoli, kaj naj sicer stori! Ko ta rok poteče, se ponovi prejšnja igra. Načelstvu poide potrpljenje, zadružna uprava prosi računovodstvo za zaznamek na mesečne prejemke, kar traja 2 do 3 mesece, pri prejemniku podpore je seveda zamera. **Podporni sklad je prejel prvi mesečni obrok vračila za pol leta prepozno.**

Določene obroke je treba **vračati mesečno.** Denar iz podpornega sklada mora neprestano krožiti iz uprave k zadružnikom in nazaj. Če prejme uprava v mesecu namesto 60 le 40 vračil, je znesek za novo razdelitev za $^{1}/_{3}$ manjši kot bi moral biti. Načelstvo mora vsled višje sile odložiti več prošenj — včasih tudi nujnih — na poznejšo sejo. Prav tako se godi, četudi v manjšem obsegu, kadar **vračevalci sami samovoljno znižujejo mesečne obroke.**

Vse te zadružnike prav nič ne vznemirja dejstvo, da vsled njihove nemožatosti in lahkomišljenega odlašanja ne morejo dobiti potrebnih podpor drugi prosilci — prav tako zadružniki. Mnogi mislijo in ravnajo pri tem gospodarsko: Moja podpora se ne obrestuje, v denarnem zavodu moram plačati obresti. Prav radi potrdimo: **Gospodarsko je to, ni pa socialno, kakršna je bila zamisel podpornega sklada.** V posojilnici odlašaj z odplačili kolikor časa te uprava pusti, saj s tem ne bo nihče oškodovan, ker **boš plačal zamudne obresti.** Podporni sklad US zamudnih obresti — žalobog! — nima. Imeli smo pa primere, ko je v teh točkah uprava sama omilila težke pogoje našega pravilnika, ker je bila novo nastala potreba le preveč velika in nujna.

4. Že prej sem omenil, da podporni sklad ni posojilnica. **Za podporo prosim res le v nujnem in težkem položaju.** Misliti moram tudi na to, da ima US okrog 2600 članov, ki so v potrebi vsi upravičeni prositi ta sklad za pomoč in da je med temi znabiti dosti takih, ki so potrebnejši od mene. **Pretehtajte in presodite svoj dani položaj kar najstrožje!**

Pravilnik ne dovoljuje novih podpor dokler niso prve poravnane. Primeri iz pisem: »V par mesecih bo moja podpora poravnana. Rabim nujno Din 3000'—. Priporočam se načelstvu, da mi ugodno reši mojo prošnjo.« »Nujno mi je potreben za popravo zob znesek Din 2000'—. Prosim, da me upoštevate.« »Pred pol leta sem dobil podporo Din 3000'—, ki jo bom vrnil v 15 mesecih. Takrat sem prosil za Din 5000'—. Prisodite mi na prvi seji še ostalih Din 2000'—.« Itd.

Tak zadružnik je mnenja, da si je s prispevkom Din 60'— za podporni sklad pridobil pravico, da mu bo ta odslej kril vse potrebne, hipne in mogoče izdatke. **Ali bi bilo moralno kaj takega zahtevati? Kje je tu čut solidarnosti, tovarištva, socialnosti!** Podporni sklad bi moral imeti Krezovo bogastvo, da bi zadovoljil vse denarne potrebe vsega članstva US. S kapitalom od poldrugstotisoč dinarjev teh čudežev ne zmore. Prosimo posameznike za več obzirnosti napram celoti in res potrebnim prosilcem.

5. Kadar označite v prošnji način vračevanja, **dobro premislite dvoje: a) kakšne mesečne obroke bom zmogel** in b) **ali imam zadosti osebne energije, da bom vračal mesečne obroke sam redno in neposredno US.** Upravi so ljubši nizki obroki, a redni, kot visoki na papirju, v resnici pa neredni. Kdor sam sebi ne zaupa, naj se mirno odloči za vračevanje po računovodstvu, oziroma finančni direkciji, četudi je ta način nekaj dražji. N. pr. Za podporo Din 3000'— stanejo koleki Din 65'—. Računovodstvo in finančna direkcija vračunavata in odtegujeta pri mesečnih nakazilih svoje stroške, ki znašajo do Din 3'—. Te primanjkljaje mora seveda zadružnik US z obračunom nadomestiti. **Dobro za te zadružnike je pa to, da z vračevanjem nimajo nikakega posla.**

6. Zadružna uprava je poslala v juniju 1934. vsem članom tiskano **navodilo za podporni sklad,** ki se izrazi z enim stavkom: **»Pošljite v znamkah Din 5'— za tiskovine, vrnite jih izpolnjene v vseh točkah in čakajte na rešitev, ki bo ob svojem času gotovo dospela.«** Vsak drugačen postopek napravlja zadružni upravi dosti nepotrebnega dela, **prosilcu več stroškov,** a prav nič ne pospeši rešitve prošnje z ozirom na čas ali višino podpore. Ker se zaračunavajo stvarni stroški, ki so nastali z dopisovanjem, z nakazilom in vračilom podpore, prosilcem samim, ne zah-

tevajte od uprave še posebnih pojasnil, kakršnih Vam ta ne more dati. **Če je pojasnilo potrebno, frankirajte zadostno Vaša pisma, za odgovore priložite znamke.**

7. Znesek Din 5·— za tiskovine in informacije je prenizek. To se vidi pri tistih prosilcih, katerim načelstvo ni odmerilo zaprošene podpore. V letu 1934., to je v dobi 6 mesecev (od 1. VII. do 31. XII. 1934.) izkazuje podporni sklad — ponajveč na tiskovinah in poštnini — **nepokritih stroškov v znesku Din 106·10.** Ti stroški bi utegnili postati v bodoče še višji. Kje naj se išče nadomestila za nje? — Prav tako kočljivo je vprašanje: Odkod se bo odmerila morebitna nagrada vršilcem pisarniškega dela v podpornem skladu, kar naj po § 15. našega pravilnika stori vsakokratni občni zbor? Po mojem mnenju bi taki izdatki ne smeli obremenjevati podpornega sklada.

8. Vsak prosilec želi, da bi bila **njegova prošnja prva rešena,** ker denar nujno rabi. Ta želi, da naj mu pripravimo denar do gotovega dne, oni, da naj rešimo prošnjo kar v upravi — brez seje načelstva — njemu pa takoj nakažemo denar.

Za podelitev podpore so važni razni momenti: Redno plačevanje članskih prispevkov, zaznamka prosti mesečni prejemki, pismena poročila naših zaupnikov o družinskih in premoženjskih razmerah prosilčevih in še drugo. Za vsa ta spopolnila potrebuje uprava precej časa. Na to se **v predposvetu** (3 člani načelstva in uprave) **oceni vse prošnje** za nujne, ki bodo rešene na prvi seji, za vpoštevanja vredne, ki se bodo obravnavale na eni prihodnjih sej in kot zadnje one, katerim naj se podpora odreče.

Tako zbrano in ocenjeno gradivo se pripravi za načelstveno sejo. Tu se znova vse prošnje pretresajo, odmeri prosilcu podpora ali pa se ga odkloni.

Pri odmeri nagrad se **mora načelstvo ravnati po zbranem denarju,** ki se je nabral od zadnje seje iz vračil prejšnjih podpor. Kadar so bili odzivi slabi, so vse predpriprave prazne, nepotrebne. Kdor ničesar nima, ničesar dati ne more!

9. Odklonjeni prosilci so nezadovoljni, nekateri še užaljeni. Precej te nejevolje odpade — popolnoma neupravičeno — na podpisanega. Načelstvo bi prav gotovo rado podelilo vsem prosilcem vse zaprošene zneske, ko bi bilo v podpornem skladu malo več »okroglega«, recimo: vsaj desetkratni sedanji znesek. Načelo, katerega se je v pretečenem letu držalo načelstvo, je: **Pomagaj mnogim prosilcem, četudi z manjšimi zneski kakor so si jih želeli.** V mnogih primerih je bila odklonitev zelo težka. Poudariti pa moram, da so **člani načelstva strogo vpoštevali predpise potrjenega pravilnika, pravo socialno potrebo in pokazali pri presoji predloženih prošenj vso uvidevnost. Osebna poznanstva in razna priporočila niso naših sklepov prav nič predrugačila, važna in merodajna je bila samo resnična potreba.**

10. **Premoženje podpornega sklada se upravlja samostojno.** Dokler se je podporni sklad zbiral, smo nalagali denar kot hranilno vlogo v poštni hranilnici; zdaj ga hranimo v čekovnem prometu poštne hranilnice. Razdeljuje se na vsaki seji, prihaja pa v manjših zneskih ves mesec. Naša hranilna vloga v poštni hranilnici je znašala konec leta 1934. (samo za podporni sklad) Din 5620·70.

V letu 1934. so podpore prejeli: 4 profesorji, 7 vdov, 3 soproge neučiteljev, 18 vpokojencev in 60 aktivnih učiteljev ter učiteljic. Najvišji znesek, katerega more načelstvo dati, to je Din 5000·—, sta prejela 2 prosilca, 1 prosilec Din 4000·—, 2 prosilca po Din 3500·—, vsi ostali — 87 — zneske od Din 1000·— do Din 3000·—. Najmanjši mesečni obrok za vračanje podpor znaša Din 63·—, najvišji Din 500·— in to v 4 do 24 mesecih. Nekaj prosilcev je vrnilo podeljeno podporo čez par mesecev v celoti.

11. Poročati bi imel še o tiskovinah, katere rabimo v podpornem skladu, o končnem obračunu, kakršnega prejme vsak prejemnik podpore, o notranjem poslovanju. o vknjiževanju itd. **Na občnem zboru** mi bo še dana prilika, da **bom o tem izčrpnejše govoril. Zadružna uprava je mnenja, da je storila vse mogoče, kar naj podporni sklad varuje, krepi in ga napravlja za vse zadružnike kot neusahljivi vir denarnih podpor v bolezni, nesreči ali denarni stiski.**

12. Izrazim naj še **zadnjo željo kot prošnjo na vse zadružnike US.** Zadružna uprava živi in se giblje vedno v sličnem in znova ponavljajočem delu. S predloženim gradivom se bavi načelstvo na svojih mesečnih sejah. Naše mišljenje se je usmerilo v eno stran, ki se nam zdi pravilna. **Ali nam ne bi znali pokazati kako novo, boljšo pot? Posvetite sestavi podpornega sklada, izvajanjem predpisanega mu namena in dosedanjemu poteku vsega poslovanja le par ur nemotenega razmišljanja. Zapišite izsledene domislice na list papirja in ga pošljite zadružni upravi v Ljubljano. Na občnem zboru ustmeno povejte vse, kar naj služi v izboljšanje podpornemu skladu.** Naj bo Vaša kritika ostra, izčrpna, a pravična, Vaši nasveti podani z najboljšim stvarnim namenom.

Načelstvo in zadružna uprava bosta našla v Vašem sodelovanju novih pobud in krepkih podvigov za bodoče delo, ki naj bo še razgibanejše in uspešnejše kot doslej.

Ivan Kocijančič.

Mladinska matica

—mm **Do 5. junija doplača vsak naročnik »Našega roda« še Din 2·50 za knjige. Dne 11. junija se prične ekspedicija.**

—mm **Naklada letošnjih rednih publikacij** se je v primeri z lansko dvignila. Tri knjige so se tiskale v 21.000, slikanica pa celó v 21.500 izvodih. Poleg tega smo natisnili nekaj izvodov na finejšem papirju. Knjige so povečini že dotiskane in zdaj se broširajo in vežejo. Stroji so delali zadnje dni noč in dan, natiskati je bilo treba pač za okoli 6.000 kg papirja.

—mm **Ker bodo letošnje knjige M. M.** res nekaj izrednega, se bo vsak kesal, ki jih ne dobi. Pravico do naših rednih publikacij pa imajo samo oni naročniki »Našega roda«, ki so poravnali naročnino za vse številke in so doplačali že 2.50 Din za knjige. Kdor ni še plačal vseh številk N. R. in jih zato tudi ni dobil, jih naknadno še lahko prejme, če jih plača. S tem si pridobi pravico do knjig. Če ne bi mogli zadovoljiti vseh zapoznelcev, se bomo ozirali predvsem na tiste, ki se bodo javili prej.

Šolski radio

—r **XXXII. teden. V torek 4. junija** bo predaval dr. Oskar Reya o »svojem vzponu, na najvišji vrh v Alpah, na 4810 m visoki Mont Blanc«. Predavatelj bo opisal predvsem svoje doživljaje. Govoril bo pa tudi o zgodovini prvega vspona, ki ga je po dolgem trpljenju izvršil pastir in iskalec zlata, domačin Jakob Balmat, na pobudo ženevskega prirodoslovca profesorja De Saussurea. Predavatelj sam je imel pri svojem vzponu veliko smolo radi vremenskih neprilik. Zaradi snežnega viharja se je moral celo enkrat vrniti, ko je že dosegel višino 3000 m. Šele drugi naskok se mu je posrečil.

V petek 7. junija bo povedal g. Jože Zupan kako je »V Parizu, v središču zavezniške Francije«. Raspored:

1. Pot v Pariz.
2. Kratek pregled zgodovinskih in zemljepisnih podatkov.
3. Promet.
4. Palače in spomeniki.
5. Katakombe, kanali.
6. Rezidenci francoskih kraljev Versailles in Fontainebleau.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev:

Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU bo zborovalo v sredo, 5. junija ob pol 10. uri v Šoštanju po običajnem dnevnem redu. Pridite vsi! — **Odbor.**

= JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE bo zborovalo v soboto, dne 8. junija v mestni narodni šoli v Celju s pričetkom ob 9. uri. Obravnavala se bo vrsta šolskih in stanovskih zadev. Prosimo predlogov za banovinsko in državno skupščino JUU! — Od 8. do 9. ure bo istotam zborovalo učiteljstvo, ki poučuje na obrtnih nadaljevalnih šolah v srezu, da sklepa o važnih vprašanjih tega šolstva. — K polnoštevilni udeležbi na zadnje zborovanje v tem šolskem letu vabi **odbor.**

= JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOVENSKI BISTRICI bo zborovalo v četrtek, dne 6. junija ob 10. uri dop. na Venčeslju v osnovni šoli. — Med drugim je na dnevnem redu tudi predavanje tov. Vranca o novih učnih načrtih. — Ker je to naše zadnje letošnje zborovanje, pridite vsi!

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU bo zborovalo 15. junija 1935. pri Sv. Jurju ob Ščavnici, z začetkom ob 10. uri. Poleg običajnega dnevnega reda je na programu predavanje tov. Hreščaka iz Ljubljane o Klubu prijateljev vaške kulture, razgovor o bolniškem zavarovanju ter volitev delegatov za glavno in banovinsko skupščino. Pridite polnoštevilno! — **Odbor.**

= JUU SRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU bo imelo zborovanje dne 15. junija 1935. v Kamniški Bistrici s pričetkom ob 10. uri po sledečem sporedu: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila referentov posameznih odsekov. 3. Predlogi za banovinsko in glavno skupščino. 4. Slučajnosti. Pridite polnoštevilno! — **Odbor**

= JUU SRESKO DRUŠTVO LOGATEC. Tovariše(ice) logaškega sreza opozarjamo, da bo letošnje poslednje zborovanje dne 8. junija 1935. na Rakeku. — Poleg poročil odbora in volitve delegatov za ban. in drž. skupščino, bo na dnevnem redu predvidoma tudi zdravniško predavanje in predavanje o Bolgariji. — **Društveni odbor.**

= JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO bo zborovalo v torek dne 4. junija 1935. ob pol 10. uri v Trbovljah - Trgu s sledečim razporedom: 1. O tuberkulozi predava dr. Petrič, šef. Hig. zavoda v Ljubljani. — 2. Zapisnik. — 3. Dopisi. — 4. Reorganizacija zborovanj, referira tov. Kotnik. — 5. Bolniško zavarovanje, referira tov. Slokan. — 6. Predlogi za ban. skupščino. — 7. Volitev delegatov za banovinsko in glavno skupščino. 8. Slučajnosti. Po končanem zborovanju si ogledamo razstavo Kola Jugoslov. sester v Trbovljah, ki je brezplačna. — Ker je to letošnje zadnje zborovanje ter je razpored zanimiv, zato tov. polnoštevilno v Trbovlje; stanovska zavest kliče!

Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO MARIBOR L. BR. bo zborovalo dne 15. junija t. l. in sicer skupno s sres. društvom Maribor d. breg pri Sv Lovrencu na Pohorju. Na sporedu je hospitacija. Pred ali po hospitaciji pa obravnava predlogov za banov. skupščino. Predloge pošljite do 12. junija t. l. Sigurno mi pa do 8. junija vsi tov. upravitelji javite vse udeležence radi oskrbe obeda, javite pa tudi, kdo želi potovati tja z železnico, kdo z avtobusom. Slednji bo stal 22—30 Din za tja in nazaj ter bo ob pol 8. uri zjutraj odpeljal z Glavnega kolodvora. **Javite se pravočasno in mnogoštevilno!** Pošljite po 2 Din za član. legitimacije! Ne zabite na članarino!

Predsednik.

= JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA VZHODNI DEL bo zborovalo dne 8. junija t. l. ob 9 uri v **dvorani okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti 20.** — Dnevni red: 1. Otvoritev. — 2. »Učiteljstvo v boju proti tuberkulozi« — predava g. dr. Prodan, šef zdravnik protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani. — 3. Volitev delegatov za banovinsko in državno skupščino. — 4. Predlogi za banovinsko in drž. skupščino. — 5. Stanovske zadeve. — Članarina je bistven predpogoj uspešnega dela organizacije. Organizacija je storila svojo dolžnost in čaka, da isto stori tudi članstvo. Ne samo pravice ima organiziran učitelj (ica) pač pa tudi dolžnosti, med katerimi je prva redno poravnanje članarine. — **Odbor.**

Poročila:

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - MESTO je zborovalo dne 2. maja t. l. dopoldne v telovadnici II. deške osnovne šole na Cojzovi cesti.

Posameznim poročilom v tekočih zadevah, o obveznem bolniškem zavarovanju in naših gospodarskih ustanovah je sledila obširna in stvarna debata, med katero so bili sprejeti sledeči predlogi:

1. Obvezno bolniško zavarovanje se z večino glasov odkloni in sprejme dodatni predlog, da se tozadevno ponovno razpravlja na prihodnjem zborovanju.

2. Predlog kr. ban. uprave v zadevi zdravstvenega predavanja o tuberkulozi je bil soglasno odobren z željo, da odbor preskrbi predavatelja — strokovnjaka.

3. Proračun kraj. šol. odbora je bil kljub odobrenju ponovno reduciran na seji fin. odbora ljubljanske občinske uprave na minimum brez vsakega sistema. Posledica tega je znižanje dotacij in s tem tudi oskrba revnih učencev z najpotrebnejšimi pripomočki in učili. Pri razdelitvi dotacij se ni oziralo ne na število otrok, ne na socialne razmere staršev. Upraviteljstva bodo morala prekoračiti določene vsote, občinska uprava pa poskrbeti za primerne rezerve. Z ozirom na to je bil soglasno sprejet predlog, da odbor pojasni zadevo g. predsedniku dr. Ravnikarju.

4. V gospodarski odsek so bili soglasno izvoljeni: Grčar Tit, Kobal Josip, Flere Franc, Lavrič Pavel, Kocijančič Ivan, Petrovec Ciril, Čuček Julija in tov. Ogorelec.

Šolski odsek in odsek za obrtnonadaljevalno šolstvo že obstojata, pedagoški odsek pa se izvoli na prihodnjem zborovanju.

Ob sklepu je predsednik priporočil članstvu zadrugo Učiteljski dom in Jak. Dimnikov sklad z deležem 50 Din.

Prihodnje zborovanje bo dne 14. junija ob ½8. uri zvečer na šentjakobski šoli.

V. Mlekuž, predsednik. **J. Mihelič,** tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k **Izšla je nova številka** ilustrirane tedenske revije za radio, gledališče, film, sport in modo »NAŠ VAL«, ki prinaša v beletrističnem delu S. Strniševo črtico »Turist«, R. Kresalovo »Večno pesem« in J. Milčinskega »Zvijačo«. Poleg modne rubrike in 12 stransko prilogo z izčrpnimi programi vseh važnih oddajnih postaj in slike v radiu nastopajočih umetnikov. Mesečna naročnina znaša 12 Din. Zahtevajte še danes brezplačno in brezobvezno na ogled eno številko. Pišite na naslov: Radijska revija »NAŠ VAL«, Ljubljana.

—k **Breze in bori.** Pesniška zbirka Mare Lamutove. Ob 50 letnici g. Mare Lamutove je Belo-modra knjižnica počastila zaslužno narodno delavko in književnico z izdajo njene zbirke »Breze in bori«. Pričujoča pesniška zbirka pomeni v razvoju naše ženske poezije lep napredek. Pesmi prikazujejo zanimiv razvoj povojne lirike, obenem po izpolnjujejo znatno vrzel, ki tudi s to zbirko še zdaleka ni izpolnjena. Pesmi se odlikujejo po pristnem ženskem občutju, so polne miline in marsikatera pesem še prav posebno zadovolji čitatelja, ker mu razkrije svetove, v katere moška duša s svojo specifično usmerjenostjo ne more prodreti. Pa tudi iskrenega občutja do kraške zemlje so polne nekatere pesmi in marsikje zazveni Kosovelova struna. Zbirka se naroča pri Belo-modri knjižnici v Ljubljani, Prečna ulica 2.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

FR. P. ZAJEC
izpraŠan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnike, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE« V LJUBLJANI

sprejme vajenca ali vajenko. — Potrebna izobrazba: meščanska šola z završnim izpitom ali srednja šola z malo maturo. Lastnoročno pisani prošnji priložite poleg šolskega izpričevala krstni list, izkaz o imovinskem stanju roditeljev in uradno zdravniško izpričevalo. — Prošnje — brez osebnega posredovanja — sprejema Učiteljska tiskarna, r. z. z o. z. v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6, do 10. junija 1935.

Pomladanski plašči, kostumi, kompleji, obleke in bluze samo zadnje novosti v največji izbiri pri

ELITE
Prešernova ulica št. 7 - 9
Ljubljana

ZNIŽANE CENE
dvokoles, otroških, igračnih, invalidskih vozičkov, prevoznih tricikljev, motorjev, šivalnih strojev. Ceniki franko. „TRIBUNA“ F. BATJEL, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovška 4

KDOR OGLAŠUJE TA NAPREDUJE!

Novo!
Slike z Jadrana
velikost 42×52 cm. Slike so v bakrotisku (po fotografijah), katerim je priložen kratek popis

1. Baška na otoku Krku
2. Mesto Rab na otoku Krku
3. Slapovi Krke pri Skradinu
4. Šibenik
5. Pogled na Trogir z otoka Čiova
6. Pogled na Split
7. Dubrovnik
8. Pogled na Kotorski zaliv z Lovčena

Cena serije 8 slik nalepljena na lepenki s platnenim robom Din 80·— nenalepljena Din 30·—. Posamezne slike se ne prodajajo! Za cenj. naročila se priporočata

Knjigarni „Učiteljske tiskarne“
v Ljubljani in podružnica v Mariboru

Glavni in odgovorni urednik Vekoslav Mlekuž. — Izdajatelj: J. U. U. — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Za sekcijo odgovarja Ivan Dimnik.
Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.